

- безпосередність, простота та природність, терпимість і вміння пристосовуватися з метою відмежування себе й інших від болю чи несправедливості, але готовність до відхилення певних соціальних норм у разі необхідності;
- зосередженість на надособистісних проблемах, які стоять вище за безпосередні проблеми особистості, усвідомлюючи компетентну роботу призначенням свого життя;
- суспільний інтерес виявляється у прагненні допомогти іншим, почуттях братської любові до всього людства;
- демократичний характер, повага до інших, відсутність прагнень до зверхності й авторитаризму, але не сприйняття всіх без виключення рівними, прагнучи до взаємодії зі здібними та талановитими людьми [1, с. 514-520].

Процес реалізації *феноменологічною теорією особистості* внутрішніх можливостей і потенціалу людини характеризує оптимістичний і позитивний прогноз розвитку людства. Феноменологічний напрям в теорії особистості К. Роджерса виходить із поваги до природи людини й обґрунтовує спрямованість усього людства на рух у напрямку незалежності, соціальної відповідальності, креативності та зрілості [1, с. 534].

Виходячи з того, що процес формування здорового способу життя є ступеневим і безперервним процесом, який відбувається впродовж усієї навчальної та життєвої діяльності особистості, ми розглядаємо період навчання учнів в основній школи як *адаптацію, яка включає оволодіння формами поведінки здорового життя*, які сприяють виконанню школярами освітніх і побутових функцій в оптимальних для здоров'я умовах, є виразом спрямованості особистості на формування, збереження та укріплення здоров'я.

Аналітичний огляд структурних концепцій розвитку зрілості особистості та адаптивного методологічного підходу з позицій їхньої ефективності для пояснення та прогнозування шляхів формування компонентів здорового життя школярів дає можливість сформулювати концептуальні висновки про те, що компетентність здорового життя визначається спрямованістю її формування в учнів на:

- адаптацію до форм поведінки, які сприяють життєдіяльності школярів в умовах формування, збереження та укріплення здоров'я;
- розвиток здатності до неупередженого сприйняття реальності, толерантності, терпимості, вміння прийняття себе, інших такими, якими вони є, відмежуючи себе й інших від болю чи несправедливості;
- повагу до здорової природи людини, на рух у напрямку незалежності, відповідальності за власне здоров'я та здоров'я оточуючих, креативності та зрілості

Наступною перспективною науковою розробкою за досліджуваною проблематикою вважаємо обґрунтування, за визначеними методологічними підходами, системи здоров'язбережувальних педагогічних технологій формування у школярів компетентності здорового життя.

Перелік використаної літератури

1. Хьелл Л. Теории личности. Санкт-петербург: Питер, 2007. 607с.

УДК 378.011.3-051:6-047.58-025.12

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ПРОЄКТУВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ

Нагорна Наталія Олександрівна
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава

Анотація. У статті розглядаються результати перевірки ефективності організаційно-методичних умов формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання. Аналізуються завдання дослідження, експериментальні чинники, методи та етапи дослідження ефективності зазначених умов.

Ключові слова: організаційно-методичні умови, проєктно-технологічна компетентність, навчання проєктуванню і моделюванню.

Програма перевірки ефективності організаційно-методичних умов формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання передбачала вивчення комплексного впливу усіх досліджуваних організаційно-педагогічних умов на формування компетентності цього виду: формування стійкої освітньо-професійної мотивації до здійснення проєктно-технологічної діяльності; поетапне формування проєктно-технологічної компетентності; упровадженням у професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання змістового модуля «Основи проєктування і моделювання».

Здійснення у 2018-2020 рр. формувального етапу експериментальної роботи було присвячено розв'язку таких завдань дослідження:

- теоретично обґрунтувати основні організаційно-методичні умови, які сприяють формуванню проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі навчання проєктування і моделювання;

- розробити і апробувати методичну систему формування проєктно-технологічної компетентності та стимулювання її набуття студентами під час вивчення основ проєктування і моделювання;

- здійснити аналіз освітніх програм, навчальних планів і робочих програм навчальних дисциплін, нормативних документів з професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання з метою розробки змістового модуля «Основи проєктування і моделювання» спрямованого на формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання;

- впровадити у зміст вивчення професійно-орієнтованих навчальних дисциплін змістовий модуль «Основи проєктування і моделювання»;

- поетапно впровадити модель методичної системи формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі навчання проєктування і моделювання;

- з'ясувати особливості впровадження у професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання організаційно-методичних умов формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі навчання проєктування і моделювання;

- під час формувального експерименту систематично здійснювати моніторинг сформованості рівнів проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі навчання проєктування і моделювання;

- здійснити кількісно-якісний аналіз даних формувального експерименту, узагальнити та систематизувати отримані результати дослідно-експериментальної роботи.

Змінними величинами були визначені компоненти сформованості проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання: мотиваційно-цільовий, гностично-діяльнісний і особистісно-рефлексивний.

У якості провідних методів дослідження на формувальному етапі експерименту нами використовувалися: вивчення та аналіз освітніх, робочих програм професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання; впровадження змістового модуля «Основи

проектування і моделювання» та організаційно-методичних умов формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання в ході педагогічного експерименту; діагностичні методи (опитування, бесіда, інтерв'ю); обсерваційні (пасивне й активне спостереження); прогностичні (метод незалежних характеристик та експертної оцінки); математичної статистики (статистична і аналітична обробка та узагальнення емпіричних даних).

Упродовж формувального експерименту навчання студентів проектуванню і моделюванню здійснювалося шляхом включення до змісту професійно-орієнтованих дисциплін («Технологічний практикум», «Народні промисли України», «Основи виробництва») авторського змістового модуля «Основи проектування і моделювання» із застосуванням методу евристичних прийомів, дискусій, евристичних бесід, рішень технічних та проектних завдань, кейс-методу, аналізу систем проектування і моделювання, методу творчих проектів та засобів навчання проектуванню і моделюванню (система автоматизованого проектування «RED SAFE», застосування операційної системи Android для виконання завдань із елементами проектування).

На першому *етапі адаптації* до вимог проектно-технологічної компетенції (перший курс) забезпечували пристосування студентів, як об'єктів педагогічного впливу, до навчання проектуванню і моделюванню, формували початкові вміння й закладали основи взаємовідносин із суб'єктами процесу цієї діяльності за визначеними зосібно викладачами і пристосованими ними до індивідуально-психологічних особливостей студентів методами формами організації навчання проектуванню і моделюванню, сприяючи поступовому формуванню у майбутніх учителів трудового навчання нових значущих для діяльності з проектування і моделювання особистісних якостей, як складників проектно-технологічної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання.

На другому *етапі індивідуалізації навчання* проектуванню і моделюванню студенти 2-3-го курсів оволодівали виконанням типових проектно-технологічних завдань, узагальненими способами діяльності з проектування і моделювання шляхом суб'єкт-суб'єктної взаємодії з викладачами професійно-орієнтованих дисциплін: спільно визначали і пристосовували до індивідуального пізнавального потенціалу особистості оптимальний темп навчання, а сформовані на попередньому етапі адаптації значущі для проектно-технологічної діяльності особистісні якості чинили зворотні впливи на динаміку формування знань і вмінь із проектування і моделювання, виступаючи рівнозначними чинниками процесу формування проектно-технологічної компетентності майбутнього вчителя технологій.

Третій (завершальний) *етап інтеграції* характеризувався навчанням студентів 4-го курсу проектуванню і моделюванню на засадах індивідуального вибору ними, на підставі набутої на попередніх двох етапах проектно-технологічної компетентності, індивідуальної освітньо-професійної траєкторії під час об'єкт-суб'єктної взаємодії з викладачем. Викладачі професійно-орієнтованих дисциплін, індивідуальні, групові та колективні проекти, які виконувалися під час їх вивчення, були об'єктом вибору студента з ряду можливих. Методи і форми організації навчання проектуванню і моделюванню ґрунтувалися на саморегуляції студентом власної професійної підготовки. Значущі для проектно-технологічної діяльності особистісні якості, як складові проектно-технологічної компетентності, відігравали провідну роль у процесі саморегуляції на завершальному етапі професійної підготовки з її формування у майбутніх учителів трудового навчання.

У 2020 році на контрольному етапі педагогічного експерименту, за допомогою розроблених і дібраних методик психолого-педагогічної діагностики, нами були визначені набуті студентами контрольних та експериментальних груп, у процесі навчання проектування і моделювання, рівні сформованості проектно-технологічної компетентності за мотиваційно-ціннісним, гностично-діяльнісним та особистісно-рефлексивним критеріями.

В цілому, в процесі експериментального дослідження вдалося підтвердити гіпотезу, що процес формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання в педагогічному ЗВО буде ефективним, якщо будуть дотримані такі організаційно-методичні умови, як: формування стійкої освітньо-професійної мотивації до здійснення

проектно-технологічної діяльності; поетапне формування проектно-технологічної компетентності; упровадженням у професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання змістового модуля «Основи проектування і моделювання».